

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

45. Chiegani Regis cum Riccio congress.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

44.
Quanta Si-
narū ignor-
in Philoso-
phicis.

commodum esset eam artem doceret. Sed cum palam iis fecit quantum in Physicis, & Mathematicis errarent, incredibile est quanta in eum benevolentia conceptæ accesserit admirationi. Horum hæc erant principia indubitatæ veritatis, vacuum esse ab octava sphaera in terras spatium; grande id nihilum septem stellas errantes pari omnes altitudine peruagari; solem esse pilam, ad summum bipalmarem, eius occubitum, recessu fieri ultra vastam rupem, quam in occidente statuebant; de ortu nihil, quod comminisci de illo nihil nosset: Lunam laborare, quod eius oculos radiis suis Sol recta perfringeret, & stupefaceret inmoderata luce. Inter elementa loco aëris quem semper ignorarant, metallum adscribebant, & lignum, haud quidem rerum principia, sed Vniuerso vtilia, Terram planam docebant; antipodas cogitarant nunquam. Omnes regni vrbes eodem sub Arcto constituebant gradu; in his & talibus, euidenter errores eorum arguentem, & modestissimè dedocentem, suspiciebant pariter, & amabant, futurum aliqui odio & pudori, nisi adiecisset, grauioribus illos philosophicarum

45.
Chiegani
Regis cum
Riccio con-
gressi.

studijs virtutum altius immerfos, physica neglectim habuisse, cunctis denique in optatum finem Riccio mirè fauentibus, accessit à Chiegani Rege nobilis aulicus cum muneribus à Domino suo Chienfai, quibus illum ad se humanissimè inuitabat. Erat hic de tribus vnus è Regio sanguine qui tunc Nanciani, iure ac titulo Reges habitabant, corona, & sirmate venerandus. Prodiit adeunti, iussit sibi ad latus asidere; Chiæ sorbitiunculam porrexit, detinuitque per horam vario de rebus animi sermone, gaudente plurimum apud se Riccio bonitatem illius indolis in qua nec regiæ quibus affluebat delitiæ, nec Literatorum qualis idem erat de vanitate futurorum Epicuri error, curam salutis extinxerat; post hæc à Principe filio adhiberi ad mensam voluit, & nexu amicitiae tam arcto cum eo coaluit, vt eiusdem in Riccium intimi amoris hæredem relinqueret filium. Petenti verò vt vellet secum in palatio degere, excusauit liberalitatem honoris immodici, ne loci reuerentia primores, metus & pudor plebeios, & tenues ab suo congressu arceret. Quod ergo restabat conductæ domus locarium, & gestatorum quibus vtebatur persoluit operam, & adiri ab eo sapius voluit, & diù noctuque multas horas dicenti aures dare, semperque tunc illum cæna Regia dignari. Nulla hebdomas abibat quin eum aliquo afficeret munere, subinde quoque ab se laborato quo genere interdum recreabat sese; libro illum donauit cuius aperti frons, vtrumque Regem, & Riccium colloquentes, ad natiui oris depictos speciem exhibebat; sequebatur eleganti stylo dissertatio quædam inter ipsos haud dudum habita; clauderat lucubrationem, laudum cumulus ingens quibus pro suo affectu Rex cum ornabat. Respondit his Pater, vt potuit, digna Principe Literato, inter quæ fuit liber à se compositus ex omnium flore quæ tùm Græci Patres, & Latini, tùm Philosophi veteres de honesta amicitia dixerunt, Sinensis elo-

quij

quij explicationem nostrati lingua, alternæ paginæ subdebant; continebatur dialogo Regem inter & Patrem; Sinensem, & Europæum insistebat tamen quoad licuerat antiquis Sinarum auctoribus quibus nihil pensi est, nisi vt graues sententias, & præceptiones veterum Sapientum veluti canones nullo inter se ordine in libros colligant; verum ethicæ nostræ specimen edebat, Sinensi multo vberius, & ordinatius, seu acuminè sensuum, seu regularum sanctitate: quo quidem opere nullum Riccio cessit felicius, nullum eius famam & Philolophiæ Europææ, magnificentiùs, latiùs, crebriùs toto imperio illustrauit, illud enim Riccio nelciant Chiegan Rex nomine Riccij vulgauit quem & propterea *Dominus Magistri* appellatione insigniuit, & misit qui significaret velle se illi sociari, hoc est esse doctrinæ discipulum & sequacem.

Nomen Riccij Sinas omnes quanto splendore peruaderet explicant literæ quas à Chiutaiso eius discipulo accepit & P. Nicolaus Longobardus; ad verbum Italicè reddidit, ego pari fide, hic reddo. [Taisu, inquit, frater natu minor (vox est legitima inferioris ad superiorem) docendus tibi ad latus adsto (hoc item ad latus adstare obsequij forma est filij ad patrem, discipuli ad magistrum) fronte humum serio, & fratrem maiorem P. Mathæum Riccium Illustræm Baronem, magnæ legis magistrum lectissimum reuerenter saluto, eiusque ad pulpitem prociando: sequitur narrare quàm cupidè potentissimi Mandarinum eum in suis Prouincijs expetant, agantque inter se sollicitè de modo illius eo traducendi; de se vero ait, per certum hominem Suceo se librum mittere: (itinere scilicet dierum decem) à se compilatum, rogare, vt liberè magistra censura configat, adiungat, corrigat, vt cumque illi probabitur aut minus placuerit: complexus autem fuerat eo libro eorum summam quæ illi Riccius quadriennio ante tradiderat. Hunc ego (pergit) Literatorum Collegio viris Doctrinæ præcellentis, nonnullis etiam ex consilio Regio Pechinensi, cum exhibuissem perlegendum, omnibus fuit admirationi, omnes victi manus dedere veritati, te verò Seinginum, nostri huius æui nominaarunt: quod interpretatur Longobardus, hominem suo ab ortu sanctum, & omni ex parte sapientissimum, qui possit omnium vniuersalis Magister esse, qualis fuit olim Confucius. Porro eiusmodi hominem quingentesimo quoque anno nasci, vaticinantur Sinarum libri; talisque haberi hoc solo gaudebat Riccius, quod opinionis huius præiudicio muneris sibi sensum via in aulam videbatur ad obtinendam potestatem, Christi toto regno prædicandi, futuram vndecumque nisi ab aula venisset, vel Europei alicuius imprudenter pij, ardore præcipiri; vel Mandarinum cuiuspiam metu aut auaritia semper ambiguam, & nutantem. Cordati sanè fructuosè agendi iudices, lentam illam patientiam annorum tredecim in præsens specie sterilem, in futurum reuera consultam, & vberem; aduersaque interim omnia coquentem Dei semper in Riccium beneficio assignabunt, quem suis tandiù aptabat consiliis ad aperienda Christi præconio latifundia terrarum in

44.
Epistola celeberrimi Literati ad Riccium per totos iam Sinas celebrè